

Taloustilastoinnin perusteista

Markku Laitinen

Korkeakoulukirjastojen talousseminaari 28.11.2012

Taloustilastot päätöksenteon tukena

- Kirjaston ”osakkaat” – johtajat, päättäjät, rahoittajat – tarvitsevat tietoa ja näyttöä kirjaston palvelujen vaikutuksista
- Tarvitaan systemaattisesti koottua tietoa, jotta saadaan tietoa kirjaston:
 - Toiminnasta
 - Saavutuksista
 - Kehityksestä
- Tilastotiedon avulla voidaan:
 - Saada parempi yleiskuva, näkemys ja tieto kirjaston palveluista ja niiden vaikutuksista asiakkaisiin sekä tietoa kustannustehokkuudesta
 - Havainnollistaa kirjaston toimintojen merkitystä omassa kehysorganisaatiossaan

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.1 Toimintakulut (ilmoitettu 1000 euroina) - 1

4.1.1 Toimintakulut yhteensä ***	ISO 2789: International library statistics
4.1.1.1 Henkilöstökulut	
henkilökunnan palkat ja sivukulut	
henkilökunnan koulutuskulut	*** tunnuslukulaskenta (ISO 11620: Library performance indicators)
4.1.1.2 Kirjastoaineistokulut ***	
a) painettu aineisto	b) elektroninen aineisto ***
josta kausijulkaisut	josta kausijulkaisut
josta kurssikirjat ***	josta kurssimateriaalit (verkossa)
josta muut monografiat	josta sähkökirjat
c) muu aineisto	josta muu elektroninen aineisto

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.1 Toimintakulut (ilmoitettu 1000 euroina) - 2

4.1.1.3 Kokoelmien huolto	4.1.1.4 Tilakulut tai laskennalliset tilakulut
sitomo- ja konservointipalvelut	4.1.1.5 Tietotekniikka ja tietoliikenne
ulkoistetut digitointipalvelut	4.1.1.6 Muut kulut
muut kokoelmien huoltokulut	

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.2 Kirjastoaineistokulut koko organisaatiossa - 1

kirjastoaineistokulut organisaatiossa yhteensä, netto	
Kirjastoaineistokulut (kirjaston budjetti)	
Epäsuoralla rahoituksella katetut aineistonhankintakulut	
a) painettu aineisto	b) elektroninen aineisto
josta kausijulkaisut	josta kausijulkaisut
josta kurssikirjat	josta kurssimateriaalit (verkossa)
josta muut monografiat	josta sähkökirjat
	josta muu elektroninen aineisto
	c) muu aineisto

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.2 Kirjastoaineistokulut koko organisaatiossa - 2

Keskitetyllä rahoituksella hankittu elektroninen aineisto	
Aineistonhankinnat yhteisprojektien rahoituksella	
josta kausijulkaisut	
josta kurssimateriaalit (verkossa)	
josta sähkökirjat	
josta muu elektroninen aineisto	

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.3 Toimintakuluihin liittyvät arvonlisäverot yhteensä, josta

henkilöstökoulutuksen alv	
kirjastoaineistokulujen alv	
kokoelmien huollon alv	
tilakulujen alv	
tietotekniikan ja tietoliikenteen alv	
muiden kulujen alv	

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.4 Pääomakulut

pääomakulut yhteensä	
a) Rakentaminen	
b) Tietojärjestelmät	
c) Muut	

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Mitä taloustietoa nyt kerätään?

4.5 Kirjaston rahoitus

kirjaston rahoitus yhteensä	
a) Rahoitus omalta kehysorganisaatiolta, josta ***	
suora budjettirahoitus ***	
epäsuora budjettirahoitus	
hankerahoitus	
b) Muu julkinen rahoitus ***	
josta hankerahoitusta	
c) Yksityinen rahoitus ***	
d) Maksullisen palvelun tulot ***	
e) Muu rahoitus ***	f) Yhteisprojektien rahoitus

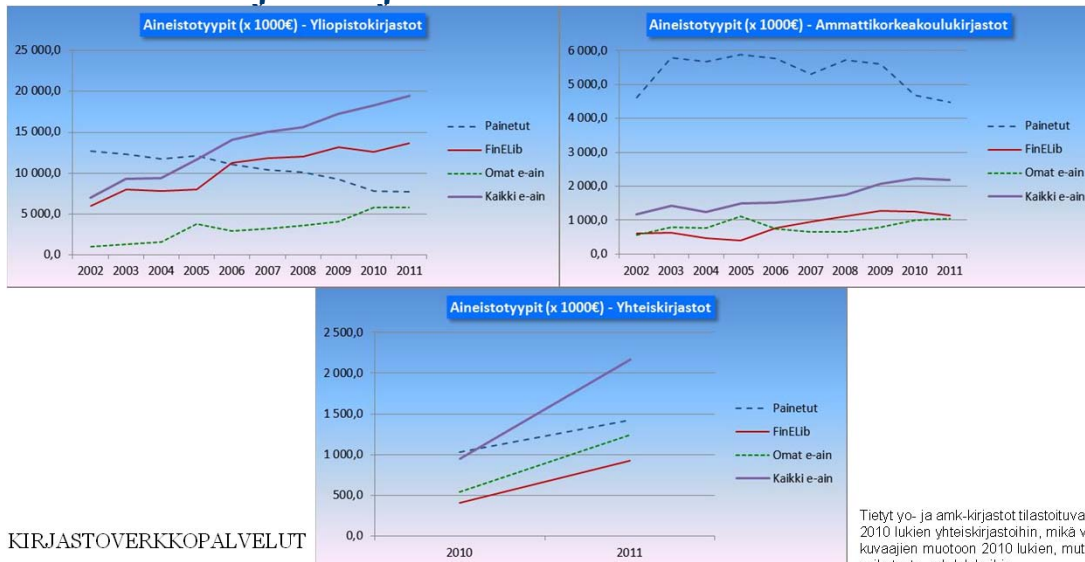
Mitä taloustietoa nyt kerätään?

Lisätietoja

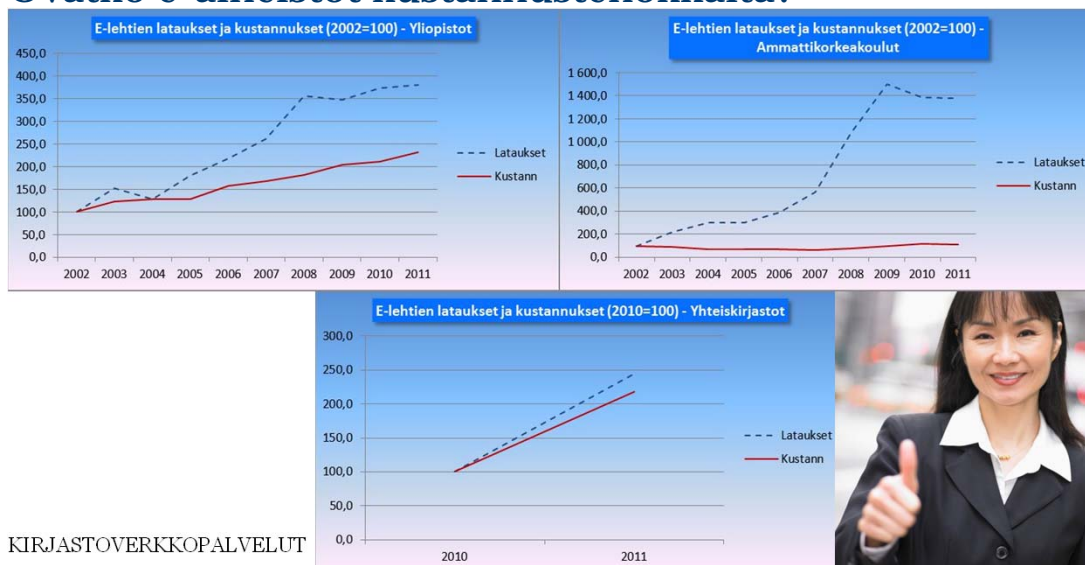
Kirjaston budjettiin sisältyvät FinELibin lisenssimaksut	
Kehysorganisaation budjettiin sisältyvät FinELibin lisenssimaksut	
Käytetty OKM:n keskitetty rahoitus elektronisen aineiston hankintaan	
Josta kausijulkaisut	
Josta kurssimateriaalit	
Josta sähkökirjat	
Josta muu elektroninen aineisto	
Myönnetty OKM:n keskitetty rahoitus elektronisen aineiston hankintaan	

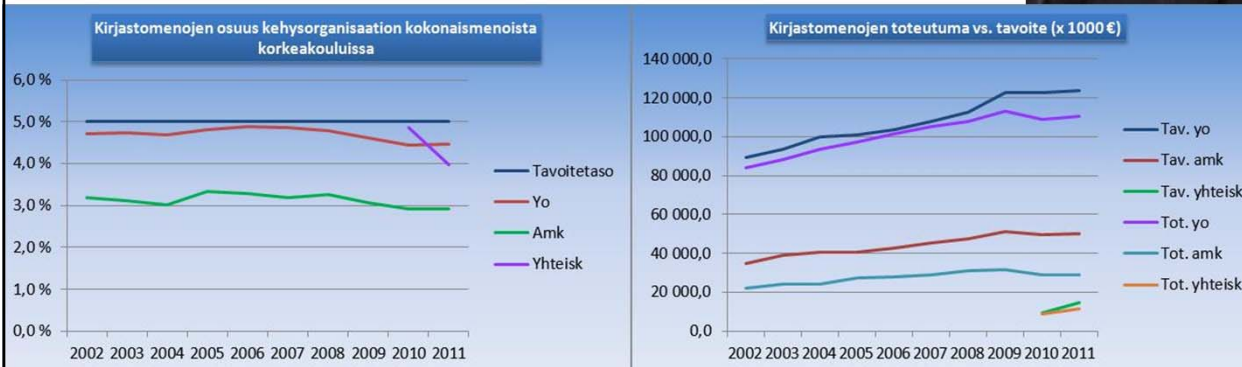
Korkeakoulujen kirjastoaineistokustannukset

Ovatko e-aineistot kustannustehokkaita?

Kirjasto - edullinen palvelu...

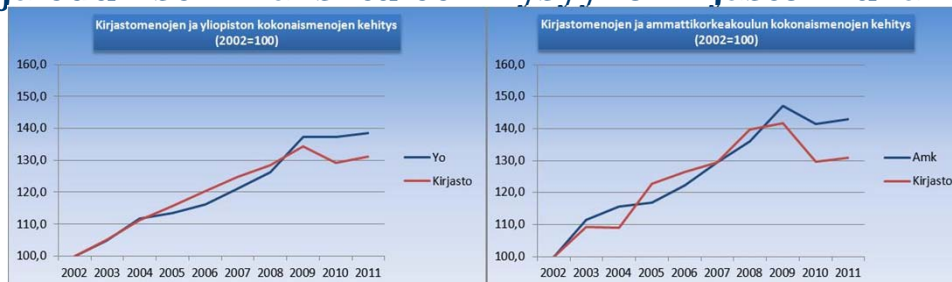

Esitys: Korkeakoulukirjastojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman sekä tietoaisteiden käytön turvaamiseksi OKM seuraa korkeakoulujen kirjasto- ja tietopalveluresursseja vuodesta 2012 alkaen. Tavoitteena on, että korkeakoulu käyttää vähintään 5 % kokonaisbudjetistaan kirjasto- ja tietopalveluihin.

Lähde: Opetuksen ja tutkimuksen toimintaympäristö 2020. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:26
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr26.pdf?lang=fi>

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

... ja edullisemmaksi tulee - Pysyykö kirjasto mukana?

Korkeakoulujen kokonaismenot kasvavat enemmän kuin panostus kirjasto- ja tietopalveluihin.

Miten "vähemmällä tuella pärjääminen" vaikuttaa korkeakoulun tuloksiin?

Vaikutus näkyy viiveellä.

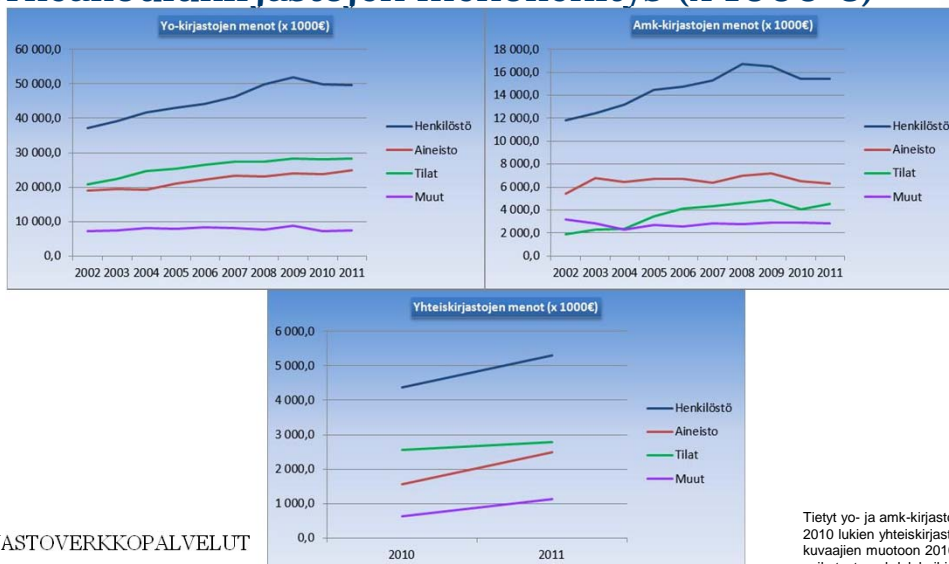
KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Tietyt yo- ja amk-kirjastot tilastoituvat vuodesta 2010 lukien yhteiskirjastoihin, mikä vaikuttaa kuvaajien muotoon 2010 lukien, mutta sillä ei ole vaikutusta suhdelukuihin.

Korkeakoulukirjastojen menokehitys (x 1000 €)

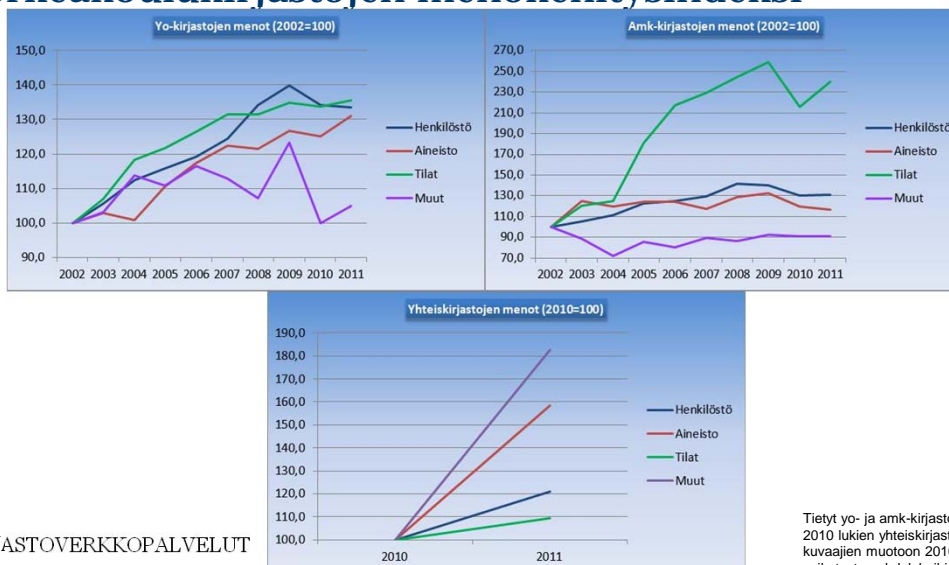

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Tietyt yo- ja amk-kirjastot tilastoituvat vuodesta 2010 lukien yhteiskirjastoihin, mikä vaikuttaa kuvaajien muotoon 2010 lukien, mutta sillä ei ole vaikutusta suhdeluluihin.

Korkeakoulukirjastojen menokehitysindeksi

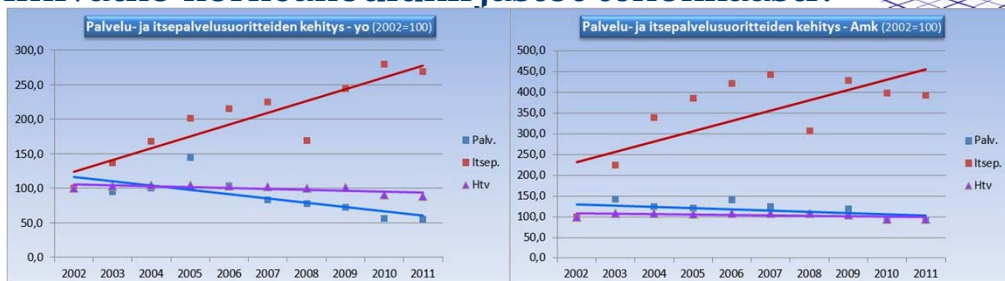

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

Tietyt yo- ja amk-kirjastot tilastoituvat vuodesta 2010 lukien yhteiskirjastoihin, mikä vaikuttaa kuvaajien muotoon 2010 lukien, mutta sillä ei ole vaikutusta suhdeluluihin.

Toimivatko korkeakoulukirjastot tehokkaasti?

Yliopistokirjastot (Yo)

Palvelusuuritteet puolituneet - itsepalvelusuuritteet 2,5-kertaistuneet

2005: Kansalliskirjaston pienpaineteaineisto (n. 3 milj. sy) mukaan tilastoon; näkyy vuoden 2005 kartuntasuuritteissa

2008: Tilastointitavan muutos pudotti kokoelmatietokannan katsottujen tietueiden määrää (n. 30 milj.)

2009: tilastoon tulivat mukaan sanakirjatietokantojen haut (26,8 milj.)

Henkilötyövuodet eivät ole muuttuneet

Ammattikorkeakoulukirjastot (Amk)

Palvelusuuritteet vähentyneet lievästi - itsepalvelusuuritteet 4,5-kertaistuneet

2008: Tilastointitavan muutos pudotti kokoelmatietokannan katsottujen tietueiden määrää (n. 14 milj.)

2009: tilastoon tulivat mukaan sanakirjatietokantojen haut (1,3 milj.)

Henkilötyövuodet eivät ole muuttuneet

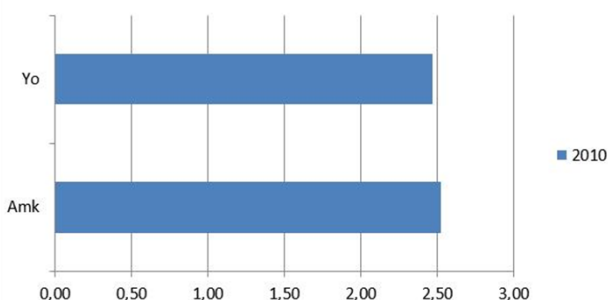
Tietyt yo- ja amk-kirjastot tilastoituvat vuodesta 2010 lukien yhteiskirjastoihin, mikä vaikuttaa kuvaajien muotoon 2010 lukien, mutta sillä ei ole vaikutusta suhdeluluihin.

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

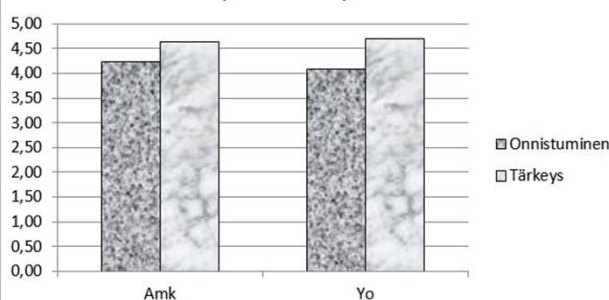

Toimivatko korkeakoulukirjastot laadukkaasti?

"Kirjaston palvelut ovat tehostaneet opiskelujani tai työskentelyäni" (asteikolla 1-3)

"Kirjaston palvelut kokonaisuutena ovat toimivia" (asteikolla 1-5) - 2010

Kustannuksista puhuttaessa on tarpeen muistaa myös laatu

KIRJASTOVERKKOPALVELUT

<https://wiki.helsinki.fi/display/arvi/Arwi>

Kysymykset nyt tai myöhemmin: markku.laitinen@helsinki.fi

Kuva: Jukka Pennanen